

απεργία και μίσος

Για την γαλλική απεργία διαλέξαμε να μιλήσουμε εκ των υστέρων. Εν ψυχρώ. Τρεις μήνες μετά. Λαμβάνοντας υπόψιν πως βρισκόμαστε εκατοντάδες χιλιόμετρα ανατολικότερα δεν θα υποστηρίξουμε πως ξέρουμε τις "ανεπίσημες" κοινωνικές εντάσεις που ίσως διασταυρώθηκαν τον περασμένο δεκέμβρη στις μεγάλες γαλλικές πόλεις. Είναι όμως χρήσιμο να καταθέσουμε μερικές βασικές κρίσεις.

Για το μίσος, την προλεταριακή ένταση σήμερα, τα λόγια είναι έτσι κι' αλλιώς εν ψυχρώ. Η προβολή μιάς καλοσκηνοθετημένης ταινίας με τον ίδιο τίτλο, "ΜΙΣΟΣ", συνέπεσε χρονικά με τα "μηνύματα" της γαλλικής απεργίας. Οι ντόπιοι σινεφίλ, η μικροαστική μάζα των σκοτεινών αιθουσών, "συγκινήθηκε" απο το no future των νεαρών γάλλων προλεταρίων. Με ανοιχτά τα φώτα, έξω απο τις αίθουσες, κανείς δεν διακρίνει στο βλέμμα των "αλβανών" (και όχι μόνο αυτών) την προετοιμασία του ρεσάλτου....

Καλύτερα, γιατί δεν θα είναι καθόλου ελκυστική υπόθεση.

Αντίθετα η απεργία είναι οικεία. Τουλάχιστον στους διανοούμενους και τους ιδεολόγους της επανάστασης. Το ότι η γαλλική απεργία σερβιρίστηκε και καταναλώθηκε με γεύση φαντάσματος του μάη του '68 είναι λογικό - εδώ παράγονται και μοσχοπουλιούνται κονσέρβες απο τον νοέμβρη του '73.

Αρα ως εδώ καλά πάμε.

Σε διαφορετική περίπτωση το μίσος κρίνει την απεργία και η απεργία το μίσος. Πολύπλοκα πράγματα για τους επαναστατικούς κύκλους, που βρίσκουν ευκολότερο τον αλλοιθωρισμό. Λογικό κι' αυτό αφού οι ευρωπαϊκές κοινωνίες, διαμελισμένες στο έπακρο απο την αναδιάρθρωση, δεν διαθέτουν παρά αποπλισμένες και σχιζοφρενείς ιδεολογικές οπισθοφυλακές.

Ποιοί απήργησαν, λοιπόν, στη γαλλία τον περασμένο δεκέμβρη; Χωρίς δυσκολία αναγνωρίζουμε εκείνες τις φιγούρες που θα ονομάζαμε "φορντική εργατική τάξη". Για την ακρίβεια ένα τμήμα της. Δημόσιοι υπάλληλοι, ναι!! Αλλά μη βιαστεί κανείς να λοιδωρήσει. Αρέσουν - δεν αρέσουν οι "δημόσιοι υπάλληλοι" (και αυτό είναι βέβαια ένα ζήτημα πολιτικής και όχι γούστου!) πρόκειται για εργάτες του μαζικού κοινωνικού εργοστάσιου. Για μισθτούς, που συμπύκνωσαν ιστορικά ένα σημαντικό μέρος των μοντέρνων καπιταλιστικών σχέσεων. Τον διαφορικό μισθό (επιδόματα, ειδικά ασφαλιστικά καθεστώτα), την συντεχνία και τον κορπορατιβισμό, την κρίσιμη θέση στην καπιταλιστική κυκλοφορία και συναζόλουθα την ισχυρή διαπραγματευτική θέση, τον εξασφαλισμένο μικροαστισμό και την μικροαστική εξασφάλιση, την ειδική αλλοτρίωση όχι της "αλυσίδας συναρμολόγησης" αλλά της "παροχής υπηρεσιών"...

Θα ήταν, ίσως, χαμένος κόπος να ερευνήσουμε σήμερα την θέση αυτής της φιγούρας

μέσα στην εργατική τάξη, και τις σχέσεις της με τους "απο πάνω" και τους "απο κάτω" στην ιεραρχική οργάνωση του προλεταριάτου εντός του μαζικού, φορντικού καπιταλισμού και του ανάλογου κράτους. Ομως, για να μην κρατάει κανείς την ανάσα του κάθε φορά που αυτή η φιγούρα απεργεί (αν και μπορούμε να προβλέψουμε πως αυτό δεν θα συμβαίνει για καιρό ακόμα) πρέπει να αναγνωρίσουμε δυο τρία δεδομένα.

Κατ' αρχήν ο τύπος της μισθωτής σχέσης που αφορά τον "δημόσιο υπάλληλο", και κυρίως η έκταση αυτού του τύπου μισθωτής σχέσης βρίσκεται στο ρεπερτόριο της αναδιάρθρωσης. Και όχι σε δευτερεύουσα θέση. Παρόλα που απο την άποψη του πολέμου που διεξάγουν με επιτυχία τα αφεντικά το "δημόσιο υπάλληλο" δεν σημαίνει τίποτα περισσότερο απο μερικά οχυρά της ιστορικής εργατικής τάξης, διάσπαρτα εδώ κι' εκεί, υπάρχουν σοβαροί λόγοι να απαλλοτριωθούν ορισμένα απ' αυτά. Οι δυναμικοί κλάδοι της καπιταλιστικής κυκλοφορίας που έχουν φορντική γενεαλογία, όπως οι διεθνείς συγκοινωνίες, οι επικοινωνίες και

η χρηματική κυκλοφορία, πρέπει να εισαχθούν, με κάθε τρόπο, στην μεταφορντική οργάνωση.

Το ότι αυτή η επιχείρηση ακούει στο όνομα ιδιωτικοποίηση δεν σημαίνει καθόλου, όπως σκόπιμα διαδίδεται, πως αφορά κυρίως στην αλλαγή ιδιοκτησιακού καθεστώτος, και στην αντικατάσταση του απρόσωπου συλλογικού εργοδότη-κράτους απο εξίσου απρόσωπες πολυμετοχικές εταιρείες. Η ιδιωτικοποίηση εστιάζει κυρίως στον τύπο της μισθωτής σχέσης: εισαγωγή μέτρων αποδοτικότητας στον υπολογισμό

Είναι απεργοί, και είναι μέλη της C.G.T. Τίποτα το παράξενο. Τέτοιες φωτογραφίες έκαναν το γύρο του κόσμου, και σερβιρίστηκαν (μόνο στην Ελλάδα;) σαν ντοκονμέντα της επιστροφής του (φαντάσματος του) μάρτη στη γαλλία. Κανείς δεν έκανε τον κόπο φυσικά να "θυμηθεί" (ή να θυμήσει) πως το '68 η C.G.T. παρομοιάζονταν απο τους διαδηλωτές και τους καταληψίες με τα C.R.S. - τις γαλλικές Μ.Α.Τ. Το περισσότερο που θα μπορούσε να πει κανείς είναι πως το "κλασικό" συνδικάτο (δηλαδή η γραφειοκρατική και αφομοιωμένη στους θεσμούς "εκπροσώπηση" της "εθνικής εργατικής τάξης"), αφού απετέλεσε την δεκαετία του '70 αντικείμενο επίθεσης απο το καινούργιο προλεταριάτο, κι' αφού έδρασε κατασταλτικά και προς όφελος της αναδιάρθρωσης, επανέρχεται τώρα, για να εγερθεί την τελευταία άμυνα. Που δεν είναι πιά παρά άμυνα του εαυτού του αποκλειστικά.

του μισθού, εισαγωγή μέτρων ανταποδοτικότητας στις ασφαλιστικές εισφορές και στο ύψος των συντάξεων, εισαγωγή της ευελιξίας και της ελαστικότητας στις σχέσεις εργασίας, κλπ κλπ.

Ομως όταν οι δημόσιοι υπάλληλοι απεργούν, κι' όταν (προκειμένου για γάλλους) φτάνουν να σιχτιρίζουν την ...ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, όταν ακόμα νοσταλγούν την σιγουριά της φορντικής μισθωτής σχέσης και του κράτους πρόνοιας δεν κάνουν, αναγκαστικά, αντικαπιταλιστικό αγώνα. Ακόμα λιγότερο δεν κάνουν αγώνα ενάντια στο κράτος. Γιατί αυτό που προσδιορίζει τον χαρακτήρα της αντίθεσης δεν είναι η "αντικειμενικότητά" της, όσο οι υποκειμενικότητες που συγκροούνται....

Στις γαλλικές πόλεις-υπνωτήρια και στα πράσινια οι λευκοί και έγχρωμοι νεολαίοι, μετανάστες και μητροπολιτικοί προλετάριοι, προσωρινοί και ελαστικοί ήδη απο την άποψη της "θέσης" τους στην αγορά εργασίας, δεν απεργούν. Πυρπολούν συχνά - πυκνά τις γειτονίες τους συγκρουόμενοι με την αστυνομία. Είναι η ίδια αστυνομία (που δήλωσε πως θα σεβαστεί τον αγώνα των απεργών της C.G.T. , της F.O. και της C.F.T.C.) που εκτέλεσε εν ψυχρώ τον νεαρό αλγερίνο "ύποπτο τρομοκρατικών επιθέσεων" στο μετρό του Παρισιού. Αν η επίσημη γαλλική κοινωνία σοκαρίστηκε απο αυτήν την συνοπτική "απονομή δικαιοσύνης" ξέρει, κατα βάθος, πως βρίσκεται ήδη στη δίνη ενός εμφύλιου πολέμου όχι απλά με έναν αλγερίνο εξτρεμιστή, αλλά με όλους τους υποτελείς της "εσωτερικής" και της "εξωτερικής" αποικιοκρατίας της.

Αυτοί οι περισευόμενοι των γαλλικών προαστείων, δεν λείπουν μόνο απο τα φαξ των διεθνών ειδησιογραφικών πρακτορείων, δεν λείπουν μόνο απο τις απεργίες και τις σχετικές διαπραγματεύσεις. Περισεύουν απο την ίδια την ηθική της καπιταλιστικής εργασίας, και στο βαθμό που η συνείδηση του προλεταριάτου είναι υπόθεση των εξασφαλισμένων και των συνδικάτων περισεύουν απο την ίδια τους την τάξη.

Με αυτούς τους όρους, και μόνο μ' αυτούς, η απεργία είναι εφικτή. Και το μίσος αναπόφευκτο. Τα χαρακώματα μιάς τελευταίας, και όχι ιδιαίτερα "έντιμης" άμυνας απο δώ. Το χωρίς αύριο της λύσσας απο κεί. Ας μην "μπερδεύεται" κανείς που το ένα (η απεργία)

αποτελεί αντικείμενο μιάς παρατεταμένης και πανοπτικής ειδησιογραφίας, και το άλλο (το μίσος) αντικείμενο μιάς ρεπορταζίστικης μυθοπλασίας: μόνο υπο την προϋπόθεση πως πρόκειται "για δύο κόσμους χωριστά" μπορεί να συνεχιστεί το *μέχρι εδώ καλά πάμε*.

Κι' αυτός ο διαχωρισμός, σε πλήρη συνείδηση των απεργών (σε κάθε παρόμοια περίπτωση) όντας η κρίσιμη παράμετρος της *διαπραγματευτικής τους δυνατότητας* είναι επίσης η συμμετοχή τους στον εμφύλιο *απο την μεριά των αφεντικών*. Δεν είναι ηθικολογία: σε κοινωνίες όπως η γαλλική, η απουσία της απάντησης στη βία απέναντι στους προλετάριους των προαστείων απο το ρεπερτόριο μιάς "μαζικής απεργίας" δεν είναι απλά η επιβεβαίωση του συντεχνιασμού των εξασφαλισμένων. Είναι η επιβεβαίωση πως αυτόν τον συντεχνιασμό μπορούν να τον χρησιμοποιούν τα αφεντικά, χωρίς κανένα κίνδυνο, ενάντια στην *ταξική πολιτική ανασύνθεση* του προλεταριάτου.

Δεν ήταν λοιπόν έκπληξη η γαλλική απεργία. Πριν λίγα χρόνια ήταν η ΟΤΥ, η γερμανική ομοσπονδία των συνδικάτων των δημόσιων υπαλλήλων που με μιά υποδειγματική, σχεδόν ηλεκτρονικά οργανωμένη απεργία εκβίασε την κυβέρνηση Κολ. Ήταν αρκετό το μπλοκάρισμα των συγκοινωνιών (αεροδρόμια και τρέινα) και της χρηματικής κυκλοφορίας (τράπεζες) για να καταλάβει η γερμανική κυβέρνηση (πολύ νωρίτερα απο την γαλλική) πως πρέπει να επιταχύνει τους ρυθμούς της αναδιάρθρωσης. Και να συμφωνήσει σε μιά αμοιβαία επωφελή κοινωνική ειρήνη.

Μα και στην ιταλία οι ίδιοι ακριβώς κλάδοι δημοσίων υπαλλήλων πρωτοστάτησαν στην συντεταγμένη υποχώρηση. Δεν χρειάζονται μαντικές ικανότητες για να "προβλέψουμε" ποιά θα είναι η συνέχεια, η μετά τον δεκέμβρη εποχή της αναδιάρθρωσης και στην γαλλία. Το ότι σε κάθε περίπτωση η κρισιμότητα τέτοιων απεργιών (απεργιών που πράγματι μπλοκάρουν ένα μέρος της καπιταλιστικής μηχανής, *αλλά μόνο ένα μέρος*) συνδυάζεται με την πολυτέλεια του να μην αμφισβητείται καμιά εξουσία, σε οποιαδήποτε άρθρωση των καπιταλιστικών προσαγών, είναι νομίζουμε ότι καλύτερο θα μπορούσαν να περιμένουν αυτοί που δεν *σκοπεύουν στην εξαφάνιση της εργατικής τάξης αλλά στην ακύρωση του ριζικού ανταγωνισμού της*.

Δεν αποτελεί έκπληξη ούτε το μίσος. Για την "αριστερά", είτε με την μορφή πολιτικών κομμάτων, είτε με την μορφή συνδικάτων, το "μίσος των προλετάριων" είναι *πρόβλημα ένταξης τους στην αγορά και στην μισθωτή σχέση*. Υποθέ-

τούμε πως αυτή είναι η γνώμη και της γαλλικής αριστεράς, κατά συνέπεια και των συνδικάτων που πραγματοποίησαν την πρόσφατη απεργία. Σ' αυτή την λογική, και εφόσον τα τελευταία οχυρά του φορντισμού (που είναι και τα τελευταία κοινωνικά οχυρά της "αριστεράς") κατάφεραν να αποσπάσουν απο το κράτος τις στοιχειώδεις εγγυήσεις, θα μπορούσαν τότε και μόνο τότε να "ασχοληθούν" με το "πρόβλημα της ανατίμησης των προλετάριων". Με άλλα λόγια: *αν τα αφεντικά ανέστειλαν την αναδιάρθρωση ο μαζικός εργάτης (ή υπάλληλος) θα μπορούσε να ξαναγίνει το "κέντρο" της πολιτικής ανασύνθεσης της εργατικής τάξης!*

Τέτοιες φωτογραφίες, που επίσης συνόδεψαν την γαλλική απεργία, ίσως προκαλέσουν μιά νοσταλγία για τους μπλονζόν νονάρ τον '68. Ωστόσο η "καταστροφικότητα" των "σπαστών" (έτσι ονομάζονται στην γαλλική δημοσιογραφική διάλεκτο οι "γνωστοί - άγνωστοί") μπορεί να προσέφερε θέαμα για τους μακρινούς θαυμαστές των κοινωνικών εντάσεων - (αυτούς που καταργέουν τους κοντινούς τους προβοκάτορες), σε τίποτα όμως δεν θα μπορούσε να αλλάξει τον χαρακτήρα της γαλλικής απεργίας. Η διαδρομή τον μαζικού εργάτη - υπάλληλου μπορεί να εκτραπεί απο την "ουρά της πορείας" όσο - ακριβώς - το "κεφάλι της πορείας" μπορεί να ηγηθεί μιάς επίθεσης. Δηλαδή, σε τέτοιες περιπτώσεις, καθόλου. Απλούστατα η συνείδηση δεν είναι ποτέ ζήτημα "μέσων" ή "ύφους"...

Μπορεί να καταλάβει, ελπίζουμε, ο καθένας το *μαύρο φώς* που ρίχνει το μίσος στην απεργία. Εννοούμε την θέση στην οποία η "αδύνατη" κατηγορία των νεαρών μεταναστών και μητροπολιτάνων βάζει την "δυνατή" κατηγορία των δημόσιων υπαλλήλων. Αφού ο ανταγωνισμός των δεύτερων δεν μπορεί να συμπεριλάβει τον ανταγωνισμό των πρώτων, και αφού οι δεύτεροι δεν μπορούν παρά να αμύνονται, ο αγώνας των δημόσιων υπαλλήλων (ή των "μαζικών" βιομηχανικών εργατών του φορντισμού εργοστάσιου) δεν είναι απλά "μεριζός". Είναι ουσιαστικά *περιθωριακός* - μιλώντας με κριτήρια γενικευμένου ταξικού πολέμου.

Χρειάζονται παραδείγματα; Το "πανίσχυρο" συνδικάτο των βιομηχανικών εργατών στη

γερμανία διαπραγματεύεται ήδη την υποτίμηση της "περιμέτρου" εκείνων που εκπροσω-
πεί, δεχόμενη να πληρώνονται οι νεοπροσλαμβανόμενοι εργάτες και εργάτριες λιγότερο
απο τα κατώτατα όρια των συλλογικών συμβάσεων...

Αλλά και η καθόλου ισχυρή ΓΣΕΕ το ίδιο ακριβώς κάνει, αν και με διαφορετικό τρό-
πο. Εδώ το "αντικείμενο της κοινωνικής συμφωνίας" είναι η διατήρηση του "βασικού μι-
σθού" κάτω απο το επίσημο όριο επιβίωσης... Με ένα σαφή και εντυπωσιακά ενιαίο τρό-
πο τα συνδικάτα του φορτισμού (άλλοτε "ισχυρά" και άρα με την χρησιμοποίηση της α-
περγίας, και άλλοτε "ανίσχυρα") περισσότερο με όσα σκόπιμα αποσιωπούν και προ-
σπερνάνε και λιγότερο με όσα λένε και διεκδικούν αγωνίζονται για την "διάσωση" του
μικρότερου τμήματος των εργαζομένων... Αυτό είναι, πρακτικά και πολιτικά, το μέτρο της
περιθωριακότητάς τους!!

Υστερα απο τις εξεγέρσεις της προλεταριακής νεολαίας (έγχρωμης και λευκής) στις αγ-
γλικές πόλεις, στις αρχές της δεκαετίας του '80, η κολλεκτίβα μετά τον Μαρξ ο απρίλης
έγραφε:

...Στο παρελθόν η ορθόδοξη ταξική ανάλυση μπορούσε να ανιχνεύσει την μαζική πολιτι-
κή και κοινωνική συμπεριφορά σαν έκφραση ιδιαίτερων παραγωγικών σχέσεων. Για πα-
ράδειγμα, μπορούσαμε να καταλάβουμε την ιστορική διαδοχή ανάμεσα στις συνδικαλι-
στικές οργανώσεις και τα κόμματα της κομμουνιστικής διεθνούς με όρους αλληπάλληλων
ανασυνθέσεων της εργατικής τάξης -απο βιοτέχνες σε τεχνίτες, μέχρι τον εργάτη-μάζα που
δαπανά μιá αφηρημένη εργατική δύναμη που δεν έχει κανένα νόημα. Ή θα μπορούσαμε
να εξετάσουμε την ιστορία αυτής της "άλλης εργατικής τάξης" (δηλαδή της "εκτός των τει-
χών") που πάντα ήταν ανταγωνιστική με τους θεσμούς της εποχής της, και που η μνήμη
της αναβιώνει βασικά σαν η θύμηση των πιό βίαιων συγκρούσεών της με το κεφάλαιο και
το κράτος....

"Εντός" και "εκτός" των τειχών, όμως η διαφορά δεν είναι τοπολογική. Είναι πολιτική.
Και θα τολμήσουμε να πούμε πως είναι οι πολιτικές του μίσους που μπορούν να ανασυν-
θέσουν την συμπεριφορά της τάξης. Με την απαραίτητη επισήμανση: είναι ξεκάθαρο πως
αυτό ήδη συμβαίνει χάρις στην επεξεργασία απο τα αφεντικά μιás πολιτικής μίσους για
προλεταριακή χρήση, μιás πολιτικής χειραγωγικού μίσους. Για να το πούμε διαφορετικά:
δεν είναι ο έλεγχος και η "εκτροπή" της απεργίας αλλά ο έλεγχος και η εκτροπή του μί-
σους που αποτελούν στρατηγικό ζήτημα για την επιτυχία της αναδιάρθρωσης.

Γιατί είναι βέβαιο πως το μίσος είναι και η μαζική και η κοινωνική συμπεριφορά που
αντιστοιχεί στην μοριακότητα του ανταγωνισμού σαν καινούργια παραγωγική συνθήκη.
Το "όλοι εναντίον όλων" που ορισμένοι κοινωνιολόγοι του συστήματος παρουσιάζουν σαν
παθολογικό σύμπτωμα είναι, αντίθετα, η κεντρική του "ιδέα". Σ' αυτήν την "κεντρική ι-
δέα" αντιστοιχεί μιá ορισμένη υποκειμενικότητα αυτού του διάχτυου ανταγωνισμού. Κα-
τά συνέπεια ένα ρεπερτόριο κοινωνικού μίσους.

Ο φυλετικός, ο θρησκευτικός, ο εθνικός, ο ιδεολογικός, ο γηπεδικός ακόμα "φραξιονι-
σμός" των προλετάρων είναι η κύρια καθεστωτική πολιτική χειραγώγησης μέσω-του-μί-
σους. Βοηθητική της είναι η συμβολική του μίσους - η (παλιά καλή) φετιχοποίηση των κοι-
νωνικών σχέσεων.

Εδώ είναι η απεργία (εννοημένη σαν ταξική πρακτική άρνησης) που μπορεί να φωτίσει
το μίσος. Στην ουσία πρέπει να ξαναεφεύρουμε εκείνες τις προσανατολισμένες ενάντια
στα αφεντικά απτές, υλικές και άμεσες πρακτικές αρνήσεις που θα εκφράζουν το "τα-
ξικό γίγνεσθαι" του μίσους. Σε όλον του τον πλούτο, σε όλη του την εφευρετικότητα, σε
όλο του το απελευθερωτικό μεγαλείο.

Υποστηρίζουμε πως αυτή είναι η μόνη επικαιρότητα των αγώνων του μαζικού φορτι-
κού εργάτη πιά....

Θα δουλεύουν δωρο στη ΝΑΥΣΙ

"φιλεργατισμός"

ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ωραρίου
εργασίας από τις 35 ώρες
εβδομάδα στις 40,
αποφάσισαν να εφαρμόσουν
από τη Δευτέρα οι
εργαζόμενοι στη
ΝΑΥΣΙ Α.Ε.
Σχετική
χθεσινή
προσωπική

Η διπλανή "είδηση" ήταν μικρή, και το περιεχόμενο της δεν θα μπορούσε να δικαιολογήσει επικό ύψος. Ίσως αυτός να είναι ο λόγος που οι χειροκροτητές (ακροαριστεροί ή αναρχικοί, δεν έχει σημασία) της περιορισμένης (και κατευθυνόμενης όπως εκτιμήσαμε από την αρχή...) "αγωνιστικής έκρηξης" στη ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη την προσπέρασαν. Και οι κα-

θεστωπικές εφημερίδες εξάλλου την έβαλαν στα "φιλά".

Η ουσία πάντως είναι πως οι ιδιοκτήτες της "ναυσι" έθεσαν στους εργάτες τους το "δίλημμα": ή μείωση των μισθών κατά 30% -ή απολύσεις -ή αύξηση των ωρών εργασίας από 35 σε 42 χωρίς αύξηση (εννοείται...) των

μισθών. Η συμβιβαστική κατάληξη ήταν οι 40 ώρες την εβδομάδα...

Πριν σχολιάσουμε αυτή την συμφωνία (που δεν έχει να ζηλέψει τίποτα από εκείνη για την "εργατική ιδιοκτησία" των ναυπηγείων σκαραμαγκά) θέλουμε να θυμίσουμε την πραγματικότητα των τελευταίων κινητοποιήσεων στην ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη. Μιά πραγματικότητα που ήταν εξόφθαλμη, και που -παρόλη την αθλιότητά της- όλοι οι "φιλεργάτες" των "επαναστατικών κύκλων" προτίμησαν να συγκαλύψουν.

Η "ένταση" άρχισε να ανεβαίνει όταν οι αδελφοί Καλογερίδη, ιδιοκτήτες της "μεσαίας" ναυσι θέλησαν να αγοράσουν τα ναυπηγεία σκαραμαγκά. Η ιδιαιτερότητα των αφών Καλογερίδη βρίσκεται στο ότι είναι "κόκκινα αφεντικά": μέλη του κ.κ.ε. Ο ένας από δαύτους τυγχάνει (ή τύγχανε...) και στέλεχος της τοπικής αυτοδιοίκησης...

Η πρόταση των αφών Καλογερίδη για την αγορά του σκαραμαγκά υποστηρίχτηκε γενναία από το κ.κ.ε. και όπως όλοι ξέρουν ήταν μιάς πρώτης τάξης ευκαιρία για "αρπαχτή" αφού το "κόστος εξαγοράς" ήταν πολύ μικρότερο από την αξία των κρατικών (στρατιωτικών κατά κύριο λόγο) παραγγελιών στον σκαραμαγκά. Πλην οι αφοί Καλογερίδη αποδείχτηκαν περισσότερο και από φτωχοκομπιναδόροι, με αποτέλεσμα όχι μόνο να "χάσουν" τον σκαραμαγκά, αλλά και 200 ξεστά εκατομμύρια που κατέθεσαν σαν εγγύηση.

Σημασία έχει πως σ' αυτό το κόλπο τους οι αφοί Καλογερίδη είχαν τη συμπαράσταση όχι μόνο του "κόμματος", αλλά και του συνδικάτου των εργαζομένων στη ναυσι (των εργατών τους δηλαδή), που επίσης συμβαίνει να ελέγχεται από το κ.κ.ε. "Κόκκινα αφεντικά" και "σύντροφοι εργάτες", η αταξική κοινωνία έχει εδραιωθεί για τα καλά στη φάμπρικα αυτή!!..

Απο την άλλη μεριά κόντρα στους αφοί Καλογερίδη ήταν από την αρχή το συνδικάτο των εργαζομένων στον σκαραμαγκά, το οποίο συμβαίνει να ελέγχεται από το πασοκ. Το συνδικάτο αυτό ήταν, εξάλλου, που από την αρχή ξεφώνησε τους Καλογερίδηδες για απατεώνες. Μην ρωτήσει κανείς ποιός ήταν πάνω από το συγκεκριμένο συνδικάτο... Μα ο τότε υπουργός ναυτιλίας Κατσιφάρας!!

Το ζήτημα είναι πως μετά την αποτυχία της αγοράς του σκαραμαγκά, τα κόκκινα αφεντικά "επιστράτευσαν" το κόκκινο συνδικάτο εναντίον του πράσινου υπουργού, και έμμεσα εναντίον του πράσινου συνδικάτου. Αυτό ήταν, από την αρχή, το νόημα των "απεργιών", και των "οργισμένων διαδηλώσεων" ενάντια στο υπουργείο ναυτιλίας: μίγμα επαναστατικής γυμναστικής (από αυτήν που πολύ καλά ξέρει να οργανώνει το κ.κ.ε.) και εβραϊσμού των αφών Καλογερίδη για κάποιου είδους "επανόρθωση" της ναυπηγεία των Πειραιά. Η ανεργία, η φτώχεια, η αποβιομηχάνιση της ναυπηγοεπισκευαστικής ζώνης και τα συναφή ήταν το ρεπερτόριο αυτής της επαναστατικής γυμναστικής.

Δεν θα επιμείνουμε σε λεπτομέρειες. Όταν πάντως οι άνεργοι και οι εργάτες προσπαθούσαν να κλείσουν με κοντέινερ το υπουργείο ναυτιλίας, όταν ο Κατσιφάρας κατέβασε τους μπάτσους του και όταν οι διαδηλωτές απαντούσαν με έναν (ελεγχόμενο πάντως) ταμπουκά δεν ξέσπαγε, έτσι απλά, η ...εργατική οργή, όπως νόμισαν (και έγραψαν) μερικοί αφελείς. Αυτό που ονομάστηκε "κοινωνικός αγώνας" και μπήκε στον κατάλογο της "καταστολής" και της "αντίστασης" ήταν κυρίως ένα ξεκαθάρισμα λογαριασμών. Στο οποίο τα συνδικάτα (και άρα οι πλειοψηφίες των εργατών που ελέγχουν αντιπροσωπευόντάς τους) πήραν

ναυπηγεία
των Πειραιά.
φαση πήρε η
ική συνέλευση του
ού έπειτα από
ου σωματείου τους.
ηκε η πρόταση της
εργοδοσίας (Καλογερίδης)
για αύξηση των ωρών
εργασίας από τις 35 στις 42, ή
μείωση των αποδοχών κατά
0%.
χθεσινή συνέλευση
φάσισε επίσης να μην
νει δεκτές τις παραρτήσεις

συνειδητά ή ασυνειδητά το μέρος ενός εκάστου των αφεντικών τους.

Το να κοροϊδέψουμε τον "επαναστατικό εργατισμό" που διψάει για "φάσεις" και δεν μπορεί να ξεχωρίσει ούτε τους πιο διάφανους μαφιόζικους χειρισμούς θα μας ήταν εύκολο. Είναι όμως άχρηστο. Αντίθετα έχει κάποια αξία να "θυμηθούμε" που βρίζεται σήμερα η υπόθεση των ναυπηγείων, και τί μπορεί να σημαίνουν οι νίκες των συνδικάτων εκεί, απο προλεταριακή σκοπιά.

Με δυό λόγια: τόσο στου σκαραμαγκά όσο και στη ναυσί **οι εργάτες έχουν δεχτεί να πληρώνουν για να δουλεύουν.** Δεν θα αναφερθούμε σε λεπτομέρειες της συμφωνίας για "εργατική αγορά" του σκαραμαγκά, όμως τα είκοσι και τα τριάντα χιλιάδικα κρατήσεις το μήνα στους μισθούς, για όλη τους τη ζωή -έναντι των μετοχών που "αγόρασε" κάθε εργάτης- είναι **ξεκάθαρη υποτίμηση.** Τόσο της "μισθωτής σκλαβιάς" (που τείνει να γίνεται λιγότερο μισθωτή και περισσότερο σκλαβιά) όσο και της νοημοσύνης. Το ίδιο συμβαίνει και στη ναυσί: πράσινα ή κόκκινα τα συνδικάτα, για τα αφεντικά δουλεύουν, διαρκώς και με πιο πρόστυχο τρόπο. Αλλά προσοχή: όχι ερήμην αυτών που εκπροσωπούν! Και αυτό απομυθοποιεί όχι μόνο την προέλευση της "δύναμης" τέτοιων συνδικάτων, αλλά επίσης και την πραγματική αδυναμία των αντίστοιχων εργατών.

Σύμφωνα με τους φιλεργατιστές απολογητές της κυριαρχίας η αδυναμία (διεκδικήσεων, κόπωσης με τα αφεντικά, ρήξεων κλπ) οφείλεται σε "αντικειμενικούς" παράγοντες, ειδικότερα στην απειλή της ανεργίας. Κατα βάθος αυτή η ρητορεία έχει σκοπό να "απαλλάξει" τους εργάτες απο την ευθύνη της αντιπαράθεσης με τα αφεντικά, αλλά κυρίως να απαλλάξει τα αφεντικά απο τον εφιάλτη του εργατικού ανταγωνισμού. Γιατί αν η ανεργία είναι το μαγικό κουμπί που εξασφαλίζει την υποτέλεια, τότε τα αφεντικά μπορούν να κοιμούνται ήσυχα, αιωνίως.

Αν υπάρχει, ωστόσο, κάτι "αντικειμενικό" στη περίπτωση αυτό είναι η πολιτική και ιδεολογική εξάρτηση των "παραδοσιακών" εργατών απο το κράτος. Εστω το κράτος-των-κομμάτων. Αν θέλουμε να αναγνωρίσουμε την ταξική αυτονομία τους θα την εντοπίσουμε μόνο σε "ανεπίσημες" συμπεριφορές: στην λούφα, την "αντιπαραγωγικότητα" τους, κλπ. Αντίθετα, και όσο αφορά στις "επίσημες" ταξικές πρακτικές η υπαγωγή τους στην "πολιτική" και την "οικονομία" είναι καθοριστική.

Φυσικά δεν μιλάμε για κάτι πρόσφατο. Πριν απο την "αριστερά" ήταν η δεξιά του κράτους που γαλούχησε γενιές γενιών εργατών με την προσφορά απασχόλησης έναντι ψήφων, και φυσικά με την ανεργία (και την υποχρεωτική μετανάστευση) για τους "αριστερούς".

Αυτή η συνθήκη, που θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε **κοινωνικό κράτος** με την έννοια μιάς διπλής, πολιτικοιδεολογικής και οικονομικής κυριαρχίας πάνω στους εργάτες, είναι λοιπόν παλιά. Το να μιλήσουμε για **μικροαστισμό**, εννοώντας την υποκειμενική πλευρά αυτής της συνθήκης είναι λίγο. Εξάλλου με μιά τέτοια τοποθέτηση το ζήτημα θα μετατοπιζόταν σε μιά ιδεολογική, δηλαδή μεταφυσική βάση.

Υποφιαζόμαστε αντίθετα πως για να επιτευχθούν οι "συμφωνίες" τόσο στου σκαραμαγκά όσο και στη ναυσί επιστρατεύτηκε το μέγιστο των απειλών και των εκβιασμών. Το γεγονός για παράδειγμα πως στη ναυσί η πρόταση για δωρεάν δουλειά απορρίφθηκε αρχικά για να επικυρωθεί στη συνέχεια **παράλληλα με την "ανανέωση της εμπιστοσύνης" προς το συνδικάτο** είναι χαρακτηριστικό των μεθοδεύσεων που είναι στη πρώτη γραμμή του ρεπερτορίου. Αν θέλουμε να μιλάμε για καταστολή, αυτό ακριβώς θα πρέπει να έχουμε στο μυαλό: το να φτάνει κανείς, κάτω απο την ψυχολογική βία του αφεντικού και του "εμπροσώπου" να αυτοϋποτιμηθεί.

Πρόκειται για μιά οριστική κατάσταση; Δύσκολο να το ξέρουμε, ειδικά επειδή τα χαρακτηριστικά της "κρίσης" (δηλαδή της **αναδιάρθρωσης**) στη ναυπηγική βιομηχανία είναι τέτοια και τόσα ώστε, απο τη μεριά των αφεντικών, μόνο σαν τελικές δεν θα πρέπει να θεωρούνται οι ως τώρα ρυθμίσεις.

Απο την εργατική, την προλεταριακή πλευρά, ο αγώνας δεν έχει τελειώσει, **επειδή απλώς στατα δεν έχει αρχίσει καν.** Η πρώτη εμπόλεμη πράξη δεν θα είναι η σύγκρουση με κάποιους μπάτσους. Θα είναι η σύγκρουση και η ισοπέδωση του συνδικάτου και το κόμματος, αυτών των ιστορικών μορφών υπαγωγής στο κράτος. Θα είναι μαζί και η σύγκρουση με όσους εξακολουθούν να εκπροσωπούνται (δηλαδή να χειραγωγούνται) απ' αυτά.

Ασχετα απο τα χειροκροτήματα και τους επαίνους το δίλημμα δεν είναι "ειρηνικές ή βίαιες διαδηλώσεις". Ασχετα απο τις δικαιολογίες το δίλημμα δεν είναι καν "δουλειά ή ανεργία". Το πραγματικό δίλημμα είναι **αυτονομία του ανταγωνισμού ή ακύρωσή του και αυτοϋποτίμηση;**

το ημερολόγιο ενός ανθρώπου ρομπότ

Ο Σατόσι Καμιάτα είναι ένας γαπωνέζος δημοσιογράφος που το 1972 πήγε και δούλεψε στη γραμμή συναρμολόγησης της TOYOTA σαν εποχιακός εργάτης. Καταγράφοντας τις εμπειρίες του απο κεί έδωσε μιά αποκαλυπτική εικόνα των συνθηκών μπροστά στη ταινία παραγωγής. Ο Καμιάτα ξαναπήγε στην TOYOTA το 1980. Τίποτα δεν είχε αλλάξει εκτός απο το ότι η ταινία κύλαγε τώρα πιά γρήγορα και η παραγωγή είχε ανέβει κατά δύο τρίτα... Τα ρομπότ είχαν μπει σε δουλειές όπως τα βαψίματα και οι συγκολλήσεις - αλλά την υπεραξία εξακολουθούν να την παράγουν τα "ανθρώπινα ρομπότ".

Επειδή πολλές φορές έχουμε αναφερθεί στον Τογιοτισμό (οι παλιότεροι αναγνώστες του σαμποτάζ είναι κατατοπισμένοι σχετικά) θεωρήσαμε χρήσιμο να αναδημοσιεύσουμε λίγα αποσπάσματα απο αυτή την σε πρώτο πρόσωπο περιγραφή της κατάστασης ενός βιομηχανικού ανειδίκευτου εργάτη σε γαπωνέζικη αυτοκινητοβιομηχανία. Θέλουμε μονάχα να τονίσουμε πως δεν είναι στις προθέσεις μας, εδώ στο σαμποτάζ, να μυθολογήσουμε το μαζικό εργοστάσιο, και πως σαν σκοπό, ανάμεσα σε άλλους, έχουμε την ανάλυση (και την δράση) σε συνθήκες "παροχής υπηρεσιών" μάλλον παρά σε συνθήκες "αλυσίδας συναρμολόγησης". Για λόγους που θα εξηγήσουμε στο άμεσο μέλλον. Ευχαριστούμε την φίλη Κ. για την "ανακάλυψη" του κειμένου.

Τρίτη 12 Σεπτέμβρη

Το λεωφορείο μας αφήνει μπροστά απο ένα τετραόροφο τοιμενένιο κτίριο, πίσω απο έναν αλυσιδωτό φράκτη. Μάλλον αυτό θα είναι το νέο μας σπίτι. Μοιάζει πιά πολύ με φυλακή. Υπάρχει ακόμα και ένα φυλάκιο πίσω απο την πύλη. Οπως προχωράμε προς τα μέσα, ένας φρουρός βάζει τις φωνές σε έναν απο εμάς επειδή καπνίζει.

Σε κάθε διαμέρισμα των δύο δωματίων στεγάζονται τέσσερα άτομα. Στο κέντρο του κτιρίου υπάρχει η καντίνα, ένα μπάνιο, ένα δωμάτιο αναφυγής με τηλεόραση και ένα μικρό δωμάτιο για συγκεντρώσεις. Στο κτίριο αυτό μένουν 1344 άτομα.

Τετάρτη 13 Σεπτέμβρη

Πριν το γεύμα, μας δίνουν μιά φόρμα με το σήμα της τογιάτα και μιά τραγιάσκα με δύο πράσινες λωρίδες. Οι δύο πράσινες δείχνουν εποχιακό εργάτη, μιά πράσινη δοκιμαστικό εργάτη, μιά άσπρη μαθητευόμενο, μιά κόκκινη κατώτερο και χωρίς λωρίδες κανονικό εργάτη. Δυό κίτρινες δείχνουν τον επικεφαλής της ομάδας, μιά παχειά κίτρινη τον επιστάτη, και μιά μαύρη σε ένα άσπρο καπέλο τον γενικό επιστάτη.

Υπάρχουν τόσο πολλοί βαθμοί που δεν μπόρεσα να τους συγκρατήσω. Ήταν σαν το στρατό. Αφού έδωσαν φόρμες σε όλους μας τράβηξαν φωτογραφίες. Κάθεσαι μπροστά σε μιά κάμερα κρατώντας μιά πινακίδα μ' ένα νούμερο που απο δω και πέρα θα χρησιμοποιείται απο την εταιρεία αντί για το όνομά σου. Ετσι προσλήφθηκα και τυπικά σαν εποχιακός εργάτης απο την Τογιάτα Μότορ Κόμπα-νυ.

Παρασκευή 15 Σεπτέμβρη

Είμαι με την ο μ α δ α 2 3 3, τμήμα 5ης μηχανής και η δουλειά μου είναι να συναρμολογώ διαφορικά. Οι άντρες στο τμήμα μου είναι όλοι νέοι και δουλεύουν φοβερά γρήγορα. Φαίνεται πως αυτό που θα κάνω εγώ είναι να κτυπάω κάτι με ένα σφυρί και να σφίγγω βίδες. Η μεταφορική ταινία κινείται μάλλον αργά. Κάθομαι και την παρακολουθώ για λίγο, όταν ο επικεφαλής της ομάδας με πλησιάζει με ένα ζευγάρι καινούργια γάντια και μου λέει να δοκιμάσω τη δουλειά που θα κάνω. Τα κιβώτια των διαφορικών φτάνουν το ένα μετά το άλλο μπροστά μου κι εγώ πρέπει να τοποθετώ μέσα στα κιβώτια διάφορα γρανάζια.

Τώρα που είμαι στη γραμμή παραγωγής ο ίδιος η ταχύτητα της ταινίας μου φαίνεται τελείως διαφορετική. Μάλλον στη φαντασία μου θα ήταν εκείνη η αργή μεταφορική ταινία. Πριν ακόμα προλάβω να σφίξω το πρώτο γρανάζι, το σώμα μου τραβιέται στο επόμενο κιβώτιο. Προσπαθώ, βάζω τα δυνατά μου να γίνω πιά γρήγορος, αλλά αδύνατον. Στο τέλος πέφτω στη περιοχή του διπλανού μου. Το επόμενο κιβώτιο με περιμένει ήδη, φερισμένο απο την μεταφορική ταινία χωρίς να το πάρω καν είδηση.

Ο νεαρός εργάτης που μου έδειξε τις κινήσεις που θα πρέπει να κάνω έρχεται τρέχοντας προς το μέρος μου. "Μην ανησυχείς" μου λέει, "θα μάθεις". Αλλά δεν θα είναι και τόσο εύκολο να προλάβεις την ταχύτητα της ταινίας".

Το βράδυ, όταν γυρνάω πίσω στο δωμάτιο ο Μιγιαμότο που μένει δίπλα έρχεται να με δει. "Πώς πάει;" με ρωτάει. Όταν του λέω ότι αν και προσπαθώ σκληρά να προλάβω την ταινία δεν τα καταφέρνω αυτός με συμβουλεύει: "Προσπάθησε να αρπάξεις όσο πιά πολλά εξαρτήματα μπορείς με τα δυό σου χέρια με μιά κίνηση. Αυτό είναι το κόλπο".

Δευτέρα 18 Σεπτέμβρη

Ξύπνημα στις 5 το πρωί. Τα βουνά ανατολικά αρχίζουν να ροδίζουν, αλλά ακόμα μπορώ να δω αστέρια στον ουρανό. Είναι 40 λεπτά περπάτημα μέχρι το εργοστάσιο και δυστυχώς το τμήμα μου είναι το πιά απομακρυσμένο. Δεν μπόρεσα να βρω την καντίνα κι έχασα το πρωινό μου.

Πάνω δουλειά κι αμέσως αρχίζω να ιδρώνω. Κατα κάποιο τρόπο μαθαίνω τις κινήσεις που πρέπει να κάνω αλλά με κανένα τρόπο δεν τα καταφέρνω με την ταχύτητα. Τα γάντια που φοράω με δυσκολεύουν να πιάνω όσες μικρές βίδες χρειάζομαι. Βάζω τα δυνατά μου, αλλά μόλις και μετά βίας καταφέρνω να μοντάρω ένα κιβώτιο ταχυτήτων στο χρόνο που θα έπρεπε να κάνω τρία. Διψάω σαν καμίνι, αλλά νερό και τσιγάρο απαγορεύονται. Το να πας στην τουαλέτα είναι κι αυτό εκτός συζήτησης. Απορώ και σέφτομαι ποιός θα μπορούσε να έχει εφεύρει ένα βάρβαρο σύστημα σαν κι αυτό.

Τα κιβώτια καταφθάνουν μπροστά μου κάθε ένα λεπτό και 20 δευτερόλεπτα με αλάνθαστη αζορία. Όταν η ταινία σταματάει στις 11 ακριβώς, βγάζομετα γάντια μας και τρέχουμε για την τουαλέ-

τα. Μετά, πάλι τρέχοντας, για την καντίνα που απέχει περίπου 100 μέτρα. Όπως κάθομαι να φάω, έχω την αίσθηση ότι τα πιάτα μετακινούνται μπροστά μου...

Στις 11.45 η γραμμή ξαναξεκινά, αλλά πρέπει να είμαστε εκεί 10 λεπτά πριν για να προετοιμάσουμε τα εξαρτήματα για το απόγευμα. Πάνω από την γραμμή υπάρχει ένας μεγάλος φωτεινός ηλεκτρικός πίνακας με νούμερα από το 1 ως το 15. Όταν δεν προλαβαίνεις πατάς το κουμπί με το νούμερό σου για να έρθει κάποιος να σε βοηθήσει.

Η πρώτη βάρδια τελειώνει στις 2.15 και πριν τελειώσεις ο εργάτης που θα σε αντικαταστήσει στέκεται πίσω σου και περιμένει. Μόλις ακουμπάω το σφυρί μου κάτω το παίρνει κι αμέσως συνεχίζει από κεί που σταμάτησα. Εγώ όμως δεν έχω τελειώσει, μιά και πρέπει να ξεodέψω 30 λεπτά ακόμα για να εφοδιάσω με εξαρτήματα την επόμενη βάρδια. Πρέπει επίσης να καθαρίσω το πάτωμα από τα εξαρτήματα που έχουν πέσει κάτω.

Τετάρτη 20 Σεπτέμβρη

Ατυχία που το δωμάτιο μου είναι στον τέταρτο όροφο. Μετά τη δουλειά πρέπει να ανέβω τα σκαλιά μέχρι επάνω, ν' ανοίξω την πόρτα και να σωριαστώ. Αν κι έκανα τροχάδην όλη την άνοιξη για να σκληραγωγηθώ, όπως καταλαβαίνω τώρα, καμιά σκληραγώγηση δεν μπορεί να σε προετοιμάσει γι' αυτή τη δουλειά. Η πλάτη μου πονάει από το σκύψιμο, ο δεξιός μου καρπός από το σφυρί και το δεξί μου μπράτσο έχει προηστεί. Τώρα βέβαια καταφέρνω το 50% της νόρμας μου, αλλά ακόμα πρέπει να διπλασιάσω τον ρυθμό μου για να κάνω τη δουλειά όπως πρέπει.

Σήμερα είναι μέρα πληρωμής για όλους, εκτός από τους εποχιακούς εργάτες. Στο δρόμο, μπροστά στο ριζήμα που μένουμε, κάποιος πουλάει κάτι μεγάλες κούζλες. Κάποιοι τις αγοράζουν και τις βάζουν στη θέση του συνοδηγού στ' αυτοκίνητά τους.

- "Τί συμβαίνει μ' αυτούς" ρωτάω. "Δεν είναι άντρες."

- "Άντρες, αλλά και εργένηδες..." μου απαντάει κάποιος με νόημα....

Δευτέρα 25 Σεπτέμβρη

Χτες τη νύχτα ονειρεύτηκα ότι κρατούσα ένα γρανάζι στο δεξί μου χέρι και έναν άξονα στο αριστερό και προσπαθούσα να τοποθετήσω το γρανάζι μέσα σε ένα κιβώτιο ταχυτήτων αλλά δεν μπορούσα να βάλω μέσα και τον άξονα. Πετάχτηκα τρομαγμένος....

Σάββατο 14 Οκτώβρη

Ο Κούντο που μένουμε στο ίδιο δωμάτιο πλένει τα ρούχα του τραγουδώντας ένα σλόγκαν της τογιότα: "οι νέοι της τογιότα είναι ωραίοι τύποι". Τον ρωτάω γιατί θέλει να γίνει εργάτης της τογιότα. "Μ' αρέσουν οι μεγάλες εταιρείες επειδή ποτέ δεν πέφτουν έξω" μου απαντάει. Τα ίδια παλιά όνειρα, επηρεασμένα από όλα εκείνα τα διαφημιστικά που μας έρχονται με τις εφημερίδες. Θέλει να νοικιάσει ένα διαμέρισμα, ν' αγοράσει πλυντήριο, έγχρωμη τηλεόραση, ηλεκτρική σκούπα κλπ, κλπ. Αλλά τα όνειρα του Κούντο δεν είναι καθόλου ασυνήθιστα. Οι πιά πολλοί από τους νεαρούς εργάτες στο κτίριο που μένουμε έχουν τις δικές τους τηλεοράσεις, στερεοφωνικά, αυτοκίνητα κλπ. Το μεγαλύτερο όνειρο, όμως, είναι το δικό τους σπίτι. Συνήθως παντρεύονται μόλις ξεοφλήσουν τις δόσεις για τις ηλεκτρικές συσκευές και το αυτοκίνητο. Λίγοι όμως είναι οι τυχεροί που θα ζήσουν σε σπίτι της εταιρείας. Η τογιότα δεν χιτίζει πλέον σπίτια για τους εργάτες. Αντίθετα ζητάει από όσους έχουν ζήσει σε σπίτι της εταιρείας για πάνω από πέντε χρόνια να φύγουν, και τους συμβουλεύει να αγοράσουν δικό τους σπίτι.

Οι πιά πολλοί στο δικό μου τμήμα ανήκουν στο Πρόγραμμα των μηνιαίων αποταμιεύσεων για σπίτι. Υστερα από ένα χρόνο αποταμίευση κι αφού είσαι στην εταιρεία τουλάχιστον για πέντε χρόνια, σου δίνουν ένα δάνειο 600 χιλ. με τόκο 4,5% εξοφλητέο σε 12 χρόνια. Υπάρχει ακόμα ένα σύστημα που ονομάζεται Δάνεια Τογιότα. Το μεγαλύτερο δάνειο που μπορείς να πάρεις είναι περίπου 3 εκ. με τόκο 5,5% εξοφλητέο σε 25 χρόνια. Περίπου 4000 εργάτες έχουν πάρει δάνεια απ' αυτά τα δύο προγράμματα, και στην πραγματικότητα αυτό που συμβαίνει είναι να είναι δεμένοι στις γραμμές συναρμολόγησης μέχρι να πάρουν σύνταξη.

.....

Πέμπτη 30 Νοέμβρη

Το βραδάκι πήγα σε ένα μπαρ. Μιά παρέα εργατών γύρω από μιά σόμπα πετρελαίου συζητάνε για τον θάνατο ενός εργάτη στο εργοστάσιο στο Καμίγκο. Το ατύχημα συνέβη στη διάρκεια του μεσημεριανού γεύματος. Ο εργάτης επισκευάζε μιά μηχανή (και φυσικά έπρεπε να το κάνει στη διάρκεια του διαλείμματός του) όταν πιάστηκε μέσα στη μηχανή. Κανείς δεν υπήρχε τριγύρω ν' ακούσει τις φωνές του και είχε πεθάνει από μιά ώρα περίπου απ' όταν τον βρήκαν.

Σάββατο 2 Δεκέμβρη

Σήμερα η εφημερίδα γράφει για τους νέους στόχους παραγωγής που ανακοίνωσε ο πρόεδρος της τογιότα για την επόμενη χρονιά. Θα πρέπει να βγούν 2.350.000 αυτοκίνητα -μιά αύξηση 15% για την εγχώρια αγορά και 13% αύξηση στις εξαγωγές.

.....

Πέμπτη 15 Φλεβάρη

Η τελευταία μέρα του συμβολαίου μου. Όταν ήρθα εδώ, πριν 5 μήνες ο χρόνος συναρμολόγησης ενός διαφορετικού ήταν 1 λεπτό και 20 δευτερόλεπτα. Τώρα έχει συντομευτεί κατά 6 δευτερόλεπτα, και η παραγωγή αυξήθηκε ανάλογα...

...Επιστρέφοντας 7 χρόνια αργότερα έμαθα πως ο χρόνος συναρμολόγησης είχε πέσει στα 45 δευτερόλεπτα, αποκλειστικά μέσα από την επιτάχυνση των ρυθμών δουλειάς. Τώρα η τογιότα έχει καταφέρει να βγάζει ένα αυτοκίνητο κάθε έξι δευτερόλεπτα.

Μερικοί εργάτες της τογιότα απαντάνε στην ερώτησή μου για αυτά τα ρεκόρ παραγωγής, μετρώντας τις αυτοκτονίες της περυσινής χρονιάς. Τουλάχιστον 20.... Αλλά και οι τραυματισμοί, τα θανάσιμα ατυχήματα, οι ασθένειες έχουν αυξηθεί με τρομαχτικό ρυθμό....